

## СПАДКОВІ ЗАХВОРЮВАННЯ ОЧЕЙ У ДРІБНИХ ТВАРИН, ЇХ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА В УМОВАХ МІСТА ОДЕСИ

Морозов М. Г.

Одеський державний аграрний університет

*В статті узагальнено матеріал щодо спадкових захворювань очей у собак та котів. Наведено результати офтальмологічного обстеження собак, одного з розплідників міста Одеса, на наявність спадкових захворювань очей.*

**Ключові слова:** *захворювання очей, персистуюча мембрана зіниці (PPM), дисплазія сітківки (RD), первинна люксація кристалика (PLL), прогресуюча атрофія сітківки (PRA), дистіхіаз, ектопічна вія, заворот/виворот повік, катаракта, дисплазія гребінцевої зв'язки, персистуюча гіперплазія склоподібного тіла, персистуюча туніка васкульоза ленсіс (PTVL), мікрофтальм, дистрофія рогівки.*

**Вступ.** Спадкові захворювання очей у собак і котів на сьогоднішній день є серйозною проблемою в Україні та світі. Оскільки при штучному відборі, саме людина, визначає ступінь генетичного здоров'я тієї чи іншої породною групи собак. Слід відзначити, що в нашій країні, фактору відбору собак з генетично обумовленими захворюваннями очей майже не приділяється увага. Оскільки сертифікація собак зі спадковими захворюваннями очей не є обов'язковою зоотехнічною процедурою при розведенні собак. Відбір тварин проводиться у переважній більшості випадків на підставі зовнішніх, екстер'єрних ознак. Даний підхід призводить до збільшення числа генетичних патологій очей у собак окремих порід. За даними деяких дослідників, відсоток тварин, уражених генетичними захворюваннями очей серед окремих порід собак наближується до 100 % [8–15].

Спадкові та інші захворювання очей у собак реєструються досить часто, а наслідком перехворювання є зниження гостроти зору та часткова або повна сліпота тварин. До причин, які викликають захворювання очей, належать механічні, фізичні, хімічні, біологічні подразники, а також велика група інфекційних, інвазійних та спадкових захворювань [1, 2].

За захворювання очей, у собак і котів широко розповсюджені в умовах міста Одеси та Одеської області [2, 3].

Все це вимагає від лікарів ветеринарної медицини вивчати світовий досвід та вдосконалювати методи діагностики, лікування і профілактики захворювань очей у сільськогосподарських та дрібних домашніх тварин, в тому числі у собак і котів [4, 5].

В даній роботі узагальнено матеріал щодо спадкових захворювань очей у собак і кішок, та наведено результати офтальмологічного обстеження собак, одного з розплідників міста Одеса, на наявність спадкових захворювань очей.

*Мета досліджень* – узагальнення матеріалу щодо спадкових захворювань очей у собак і кішок.

**Матеріал та методи досліджень.** Дослідження проводили з використанням загальноприйнятих методів: збір анамнезу, комплексне клінічне обстеження тварини, офтальмологічне дослідження.

Матеріалом досліджень були дані літератури, та результати офтальмологічного обстеження собак, одного з розплідників міста Одеса, на наявність спадкових захворювань очей.

**Результати досліджень.** Всього за період з 2013 по 2017 рік нами було прийнято 390 тварин (280 собак та 110 котів) із захворюваннями очей. Ураження правого ока нами зареєстровано у 74 тварин, ураження лівого ока – у 81 тварини, та ураження обох очей – у 235 тварин [2, 3].

Генетичні захворювання очей у собак і кішок зустрічаються досить часто. Широта їх розповсюдження не обмежується однією країною або породною групою, а єдиним можливим способом боротьби з ними є обмеження розведення хворих тварин.

Саме це спонукало групу власників розплідників собак у США запровадити офтальмологічну сертифікацію і створити фонд CERF (реєстр чистопородних собак, "вільних" від основних спадкових захворювань очей). Поступово така ідея з простої формальності і бажання бути кращими серед розплідників перетворилася на закон який поширився не лише по всій території Сполучених штатів, але і в більшості країн світу.

В Європі існує обов'язкова сертифікація породистих собак. Основна мета офтальмологічної сертифікації породистих собак – це виявлення генетичних захворювань очей. Огляд включає повне дослідження очного яблука, що дозволяє виявити всі захворювання, навіть ті, які не є генетичними. За результатами діагностики видається єдиний Європейський сертифікат, який є офіційним документом на всій території Євросоюзу, визнаний у Великобританії і США. Головними перевагами даного сертифікату є:

1. Визнання у всіх країнах, куди тварина направляється на виставку або для розведення.
2. Високий рівень професійних знань лікаря, який проводить даний огляд.
3. Єдині стандарти і правила огляду всіх тварин, які практично виключають ймовірність помилки.

Видавати сертифікати мають право всі дипломати Європейського коледжу ветеринарної офтальмології, або ветеринарні офтальмологи, визнані коледжем.

Спадкові захворювання можуть проявлятися при народженні або виникнути клінічно в будь-якому віці, але основа їх формується в процесі органогенезу.

Сертифікаційні обстеження прийнято проводити 1 раз на рік, до досягнення собакою віку 8 років.

Спадкових захворювань є велика кількість. Основні з них з них, що часто зустрічаються: персистуюча мембрана зіниці (PPM), дисплазія сітківки (RD), первинна люксація кришталика (PLL), прогресуюча атрофія сітківки (PRA), дистіхіаз, ектопічна вія, заворот/виворіт повік, катаракта, дисплазія гребінцевої зв'язки, персистуюча гіперплазія склоподібного тіла, персистуюча туніка васкульоза лінсис (PTVL), мікрофтальм, дистрофія рогівки [4–7].

Нами проводяться дослідження що до спадкових захворювань собак і котів в місті Одеса. Встановлено наявність спадкових захворювань у собак і котів в місті Одеса і Одеської області. Показником розповсюдження є проведене офтальмологічне

дослідження в розпліднику собак породи ши-тсу. Всього було обстежено 25 голів собак, з яких у 18 голів 72 % встановлено захворювання очей різної етіології, в тому числі і спадкові.

Нами виявлено такі спадкові захворювання: персистуюча мембрана зіниці (PPM) – 5 тварин (20 %), ектопічні вії – 5 тварин (20 %), катаракта новонароджених – 2 тварини (8 %), заворот повік – 1 тварина (4 %). Також було встановлено інші захворювання очей такі як: ячмінь – 2 тварини (8 %), волосся в ділянці слізного горбика – 3 тварини (12 %), пігментний кератит – 2 тварини (8 %), кон'юнктивіт та кератит зареєстровано у 80 % обстежених тварин. Слід відмітити, що захворювання очей реєстрували як самостійно так і в різних комбінаціях.

Профілактикою виникнення спадкових захворювань є просвітницька робота серед власників розплідників тварин та сертифікаційні обстеження тварин, які приймають участь у розведенні та виставках.

### **Висновки.**

1. Спадкові захворювання очей у собак і кішок є широко розповсюдженою патологією в місті Одеса та світі.
2. Серед спадкових захворювань очей найчастіше реєструються: персистуюча мембрана зіниці (PPM), ектопічні вії, катаракта новонароджених, заворот повік.
3. Профілактикою виникнення спадкових захворювань є просвітницька робота серед власників розплідників тварин та сертифікаційні обстеження тварин які приймають участь у розведенні та виставках.

### **Список літератури:**

1. Ветеринарно-медична офтальмологія // Борисевич В. Б., Борисевич Б. В., Петренко О. Ф. та ін.; За ред. В. Б. Борисевича. – К.: Арістей, 2006. – 212 с.
2. Морозов М. Г. Захворювання очей у дрібних тварин (розповсюдження та етіологія) // Аграрний вісник Причорномор'я. Ветеринарні науки: Вип. 25. – Одеса, 2004. – С. 93–97.
3. Морозов М. Г. Розповсюдження та структура захворювань очей у дрібних тварин міста Одеса // Аграрний вісник Причорномор'я. Ветеринарні науки: Вип. 72. – Одеса, 2014. – С 51–56.
4. Перепечаев К. А. Аномалии глазного дна собак // Ветеринарный доктор, 2009. – № 12. – С. 18–20.
5. Перепечаев К. А. Атлас глазных патологий собак и кошек. Ветеринарная офтальмология от А до Я. М. : Авариум Принт, 2013. – С. 29–30.
6. Перепечаев К. А. Видеодиагностика в ветеринарной офтальмологии // Ветеринарный доктор, 2011. – № 8. С. 9–11.
7. Перепечаев К. А. Видеодиагностика в ветеринарной офтальмологии // Ветеринарный доктор, 2011. – № 9. С. 5–8.
8. Перепечаев К. А. Врожденные и наследственные заболевания глаз у собак // Информационный бюллетень «Пудель-ревю». М., 2006. – № 17. С. 60–65.
9. Перепечаев К. А. Офтальмоскопия в ветеринарии // Ветеринарный доктор, 2008. – № 1.

– С. 25–32.

10. Перепечаев К. А. Офтальмоскопия в ветеринарной практике // Материалы XVI Московского международного ветеринарного конгресса по болезням мелких домашних животных. М., 2008. – С. 79–81.
11. Перепечаев К. А. Ретинальная дисплазия // Ветеринарный доктор, 2010. – № 3. – С. 17–19.
12. Перепечаев К. А. Ретинальная дисплазия // Ветеринарный доктор, 2010. – № 4. – С. 5–8.
13. Перепечаев К. А., Черноусова И. В. Прогрессирующая ретинальная дегенерация у собак // Материалы XII Московского международного ветеринарного конгресса по болезням мелких домашних животных. М., 2004.
14. Barnett K. C., Sansom J., Heinrich C. Canine Ophthalmology An Atlas and Text. W. B. Saunders Company, 2002. – P. 163–168.
15. Slatter D. H. Fundamentals of Veterinary Ophthalmology. 3rd ed. W. B. Saunders Company, 2001. P. 71. – 437–438.

***Наследственные заболевания глаз у мелких животных, их распространение и профилактика в условиях города Одессы. Морозов Н. Г.***

*В статье обобщен материал о наследственных заболеваниях глаз у собак и кошек. Даны результаты офтальмологического обследования собак, одного из питомников города Одессы на наличие наследственных заболеваний глаз.*

***Ключевые слова:*** *заболевания глаз, персистирующая зрачковая мембрана (PPM), дисплазия сетчатки (RD), первичная люксия хрусталика (PLL), прогрессирующая атрофия сетчатки (PRA), дисрихиаз, эктопическая ресница, заворот/выворот век, катаракта, дисплазия гребенчатой связки, персистирующая гиперплазия стекловидного тела, персистирующая туника васкулеза лэнзис (PTVL), микрофтальм, дистрофия роговицы.*

***Hereditary eye diseases in small animals, their spread and prevention in urban environment Odesa. Mykola Morozov***

*The article summarizes the data on hereditary eye diseases in dogs and cats. It presents results of ophthalmological examination of dogs from one of the Odesa kennels related to hereditary eye diseases.*

***Keywords:*** *diseases of the eye, persistent pupil membrane (PPM), retinal dysplasia (RD), primary luxation lens (PLL), progressive retinal atrophy (PRA), distichiasis, ectopic eyelash, entropion / ectropion, cataracts, dysplasia of pectineal ligament, persistent vitreous hyperplasia, persistent tunic vaskuloza lensis (PTVL), microphthalmos, corneal dystrophy.*